

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/127/2021
Identifikačné číslo spisu:	8514201552
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8514201552.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Brňáka a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Ivana Rumanu, v spore žalobcov 1/ S. C. C., narodenej XX. marca XXXX, bytom XX F. K., D. G., NY XXXXX, A., 2/ L. P., narodenej XX. S. XXXX, bytom I. XXX a 3/ Ing. I. T., narodeného X. M. XXXX, bytom I. XXX, kontaktná adresa: XX K. S., C., NY XXXXX, A., proti žalovaným 1/ C. T., bytom D. P., C. XXXX/XX, 2/ I. G., bytom Y. XXX a 3/ I. G., bytom D. P., E. XXXX/XX, všetci žalovaní zastúpení JUDr. Stanislavom Lampartom, advokátom so sídlom v Starej Ľubovni, Nám. sv. Mikuláša 29, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 2C/68/2014, o dovolaní žalovaných 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. marca 2018 sp. zn. 18Co/65/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobcom 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. júna 2016 č. k. 2C/68/2014-182 určil, že pôvodná žalobkyňa [nebohá matka žalobcov 1/ až 3/ (ďalej spolu len „žalobcovia“)] je vlastníčkou označených spoluvlastníckych podielov vedených Okresným úradom, odborom katastra D. P. v k. ú. I., v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a rozhodnutie o trovách si vyhradil na samostatné rozhodnutie.

1.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pôvodná žalobkyňa bola dobromyseľná pri držbe pozemkov, ku ktorým sa domáhala určenia vlastníckeho práva. Výkonaným dokazovaním (pozemkových zápisníc a listín v konaní 3C/73/2004, rozhodnutia Správy katastra v D. P. zo dňa 15. septembra 2009, vyjadrenia členov komisie ROEP, vyhláseniami dcéry T. I., výpoveďami svedkov I. V., JUDr. T.) mal súd jednoznačne preukázané, že T. I., ktorý odišiel do USA ešte pred 1. svetovou vojnou, daroval pozemky otcovi pôvodnej žalobkyne a následne žalobkyňi. Písomná darovacia zmluva nebola vyhotovená, pretože zomrel. Po jeho smrti sa však nič nezmenilo na užívачích vzťahoch k pozemkom zapísaných na meno T. I., a to aj tých, ktoré boli na neho zapísané až v roku 1946 a užívala ich pôvodná žalobkyňa, ktorá bola jedinou dedičkou po otcovi. Z uvedených skutočností vyvodil súd minimálne domnelý právny

dôvod vstupu do držby žalobkyne, ktorý v žalobkyni na základe objektívnych skutočností skutočne vyvolal vnútorný subjektívny pocit a vnútorné presvedčenie, že je vlastníčkou sporných pozemkov. Uvedené vnútorné presvedčenie sa dlhodobo prejavovalo aj navonok v užívacích vzťahoch.

1.2. Druhým výrokom súd žalobu zamietol v časti určenia spoluvlastníckeho podielu k parcelám reg. „E“, na listoch vlastníctva č. XXXX a XXXX, pretože podľa aktuálnych listov vlastníctva uvedené parcely tam nie sú evidované. Výrok o trovách konania odôvodnil ust. § 151 ods. 3 OSP, to znamená, že rozhodne o nich až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Na odvolanie žalovaných 1/ až 3/ (ďalej spolu len „žalovaní“) Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. marca 2018 sp. zn. 18Co/65/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku vo veci samej, ktorým bolo žalobe vyhovené, potvrdil podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Po uvedení na vec sa vzťahujúcej hmotnoprávnej úpravy (§ 132 ods. 1, § 134 ods. 1, § 130 ods. 1, § 868, § 872 ods. 6 OZ a § 115 a § 116 ods. 1 zákona č. 141/1950 Zb. (tzv. stredný OZ) a zisteného skutkového stavu, odvolací súd uviedol, že „oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí ... Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby vecí patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol - či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva. (rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Cdo/260/2008, zo dňa 10. decembra 2008) ... Odvolací súd z obsahu vykonaného dokazovania, zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie dospel k záveru, že vec bola správne právne posúdená, na základe skutkových zistení. V tomto smere aj odvolací súd poukazuje v celom rozsahu na rozhodnutie súdu prvej inštancie ... Za zásadné považuje, že žalobkyňa disponuje dôkazmi týkajúcimi sa jej dobromyseľnosti a vstupu do držby po jej nebohom otcovi a to tak od právnej nástupkyne nebohého T. I., ale aj žijúceho svedka, ktorý bol znalcom miestnych pomerov a k veci sa vyjadril. Ďalšími listinnými dôkazmi, ktoré svedčia v prospech žalobcu a v neprospech tvrdenia žalovaných ... bolo prehlásenie žalobkyne a právnej predchodkyne žalovaných o tom, že nástupcom a oprávneným držiteľom pozemkov po nebohom T. I. je práve žalobkyňa, čo je overené ako podpis ku konaniu 3C/73/2004 Okresného súdu Stará Ľubovňa. Je výslovne v tomto texte uvedené, ktoré nehnuteľnosti nadobudla žalobkyňa a ktoré žalovaná, ktoré obe vystupovali v konaní 3C/73/2004 ako právne nástupkyne po nebohých právnych predchodcoch ale netýkalo sa to len majetku T. I., ako to tvrdia žalovaní ..., ale ako právnej nástupkyne po rodine I. vo vzťahu k menovcovi v tomto vyššie menovanom inom konaní pred Okresným súdom Stará Ľubovňa. Toto prehlásenie bolo realizované za života ešte právnej predchodkyne žalovaných a s jej vedomím a s jej podpisom. Ďalej tiež v neprospech tvrdenia žalovaných ... svedčí vyjadrenie obecného úradu I., ktoré bolo použité pri vydaní osvedčenia v prospech matky žalovaných o vydržaní nehnuteľností, medzi iným aj po nebohom T. I., keďže toto vyjadrenie obec poskytla matke žalovaných v pozícii jedinej právnej nástupkyne po vyššie uvedených právnych predchodcoch, čo v priebehu dokazovania evidentne bolo preukázané, že tomu tak nie je, pretože nástupkyňou po právnych predchodcoch nebola len matka žalovaných ale aj samotná žalobkyňa. V konečnom dôsledku k celej procedúre a spôsobu vyporiadania majetku po právnych predchodcoch žalobkyne a matky žalovaných sa vyjadrila ako svedkyňa JUDr. T., ktorá bola právnu zástupkyňou oboch týchto vyššie zmienených príbuzných a ktorá potvrdila tvrdenia žalobkyne vo veci samej. Z týchto dôvodov vo vzťahu k dobromyseľnosti a oprávnenosti držby žalobkyňa predložila dostatočné dôkazy na to, aby bolo možné ju považovať za oprávnenú vlastníčku nehnuteľností po nebohom T. I. splnením všetkých podmienok titulom vydržania podľa vyššie citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka“ (body 27 až 30 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

2.2. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Vzhľadom k tomu, že úspech v odvolacom konaní mala pôvodná žalobkyňa, odvolací súd rozhodol tak, že má voči žalovaným nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Po opise priebehu súdneho konania a cez prizmu vlastnej predsúdnej argumentácie polemizovali so skutkovými a právnymi závermi nižších súdov, spochybňovali správnosť súdneho rozhodnutia. V podstatnom namietali nesprávne právne posúdenie veci „spočívajúce v tom, že súdy nesprávne aplikovali ustanovenia Občianskeho zákonníka o vydržaní, keď nebola splnená ani jedna z podmienok vydržania a napriek tomu žalobe vyhovel a postupovali tak v rozpore s ustálenou právnou praxou". Navrhli zmeniť napadnuté odvolacie rozhodnutie a žalobu zamietnuť, alternatívne zrušiť napadnuté odvolacie rozhodnutie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Keďže pôvodná žalobkyňa zomrela po právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa konanie vo veci samej skončilo a po podaní dovolania žalovanými 1/ až 3/ Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd" alebo „dovolací súd") uznesením z 15. decembra 2020 sp. zn. 7Cdo/211/2020 rozhodol tak, že na strane žalobcu bude v konaní pokračovať so žalobcami, dedičmi pôvodnej žalobkyne.

5. Žalobkyňa 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaných v uviedla, že považuje toto dovolanie za nedôvodné a navrhla odvolacie rozhodnutie potvrdiť. V podstatnom poukázala na správne skutkové a právne závery nižších súdov.

5.1. Žalobcovia 1/ a 3/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP (bod 3), avšak nie je dôvodné.

7. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolatelia namietali nesprávne právne závery odvolacieho súdu, tvrdiac, že „súdy nesprávne aplikovali ustanovenia Občianskeho zákonníka o vydržaní, keď nebola splnená ani jedna z podmienok vydržania a napriek tomu žalobe vyhovel a postupovali tak v rozpore s ustálenou právnou praxou" [bod 3 (ustálenú právnou prax, na ktorú poukazovali však nijakým spôsobom neoznačili, pozn.)].

8. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky a v situácii, na ktorú sa vzťahuje ustanovenie § 421 ods. 1 CSP, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaných je v danom prípade procesne prípustné. Následne preto skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci predmetnej právnej otázky).

9. Právnym posúdením veci je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facty), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnou normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnosť právneho posúdenia veci preto nemožno vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

10. Podľa § 132 ods. 1 OZ vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

10.1. Podľa § 134 ods. 1 OZ oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po

dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

10.2. Podľa § 130 ods. 1 OZ ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

11. Odvolací súd v podstatnom vychádzal so skutkových zistení prvostupňového súdu, že T. I., ktorý odišiel do USA ešte pred 1. svetovou vojnou, daroval pozemky otcovi žalobkyne a následne žalobkyni. Písomná darovacia zmluva nebola vyhotovená, pretože zomrel. V plynutí času pôvodná žalobkyňa, ktorá bola jedinou dedičkou po otcovi dobromyseľne tieto užívala v zákonom stanovenej lehote, čím došlo k ich vydržaniu. K uvedeným skutkovým zisteniam dospeli nižšie súdy na základe vykonaného dokazovania pred prvostupňovým súdom (predovšetkým na základe pozemkových zápisníc a listín v konaní 3C/73/2004, rozhodnutia Správy katastra v D. P. zo dňa 15. septembra 2009, vyjadrenia členov komisie ROEP, vyhláseniami dcéry T. I., výpoveďami svedkov I. V. a JUDr. T.). Z hľadiska práva poukázal odvolací súd na skutočnosť, že „[o]právnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí ... Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol - či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva. (rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Cdo/260/2008, zo dňa 10. decembra 2008) (bod 2.1.).

12. Najvyšší súd predovšetkým uvádza, že vzhľadom na právnu otázku vznesenú žalovanými, relevantným predmetom vecného dovolacieho prieskumu - v rámci podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP - bola (iba) nesprávna aplikácia ustanovení Občianskeho zákonníka o vydržaní v spojitosti s darovaním sporných nehnuteľností (body 10 až 10.3.). Pokiaľ v tejto súvislosti žalovaní poukazovali tiež na skutkové otázky, t. j. či in concreto boli sporné nehnuteľnosti darované otcovi pôvodnej žalovanej a či bola preukázaná dobromyseľnosť vydržania zo strany pôvodnej žalobkyne, dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Preto v rámci podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP namietané skutkové otázky nemajú právnu relevanciu (bod 9 in fine).

13. Dovolací súd na potvrdenie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (čo do jeho právneho posúdenia) uvádza, že súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu je konštantná v názore spočívajúcom v tom, že predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j., či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/287/2006). Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ objektívne mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. [Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018 (pozri aj 5Cdo/210/2019)].

14. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolatelia neopodstatnene uvádzali dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, majúc za to, že odvolací súd sa pri vyriešení otázky splnenia podmienok dobromyseľnej držby odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V tejto súvislosti najvyšší súd dodáva, že žalovaní (kvalifikovane zastúpení advokátom) v dovolaní ani neuviedli žiadne dovolacie rozhodnutia, od ktorých sa mal odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť.

15. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaných neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jej nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

16. V dovolacom konaní úspešným žalobcom žiadne trovy nevznikli, preto im dovolací súd ich náhradu nepriznal (§ 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.